YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

8 päivänä maaliskuuta 1995 *

Asiassa T-34/93,

Société Générale, ranskalainen yhtiö, kotipaikka Pariisi, edustajanaan asianajaja Robert Saint-Esteben, prosessiosoite Luxemburgissa asianajaja Aloyse Mayn toimisto, 31 Grand Rue,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, edustajanaan oikeudellisen osaston virkamies Enrico Traversa, avustajanaan asianajaja Hervé Lehman, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa vaaditaan kumoamaan komission 1.4.1993 tekemä päätös, joka on tehty neuvoston 6 päivänä helmikuuta 1962 (ensimmäinen perustamissopimuksen 85 ja

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

86 artiklan soveltamista koskeva asetus) antaman asetuksen N:o 17 11 artiklan 5 kohdan nojalla, ja korvaamaan tästä päätöksestä kantajalle aiheutuneeksi väitetty vahinko,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts, tuomarit R. Schintgen ja R. García-Valdecasas,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.10.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Komissio on 12.9.1992 päivätyllä kirjeellään, viitaten "asioihin nro IV/30.717-A-Euroshekki: Helsingin sopimus ja nro IV/30.717-B-Euroshekki: Package Deal -sopimus", pyytänyt tietoja Société Généralelta neuvoston 6 päivänä helmikuuta 1962 (ensimmäinen perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltа-

mista koskeva asetus) antaman asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla (EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17).

2 Selvityspyyntö perustuu seuraaviin seikkoihin:

Jokaisen euroshekkijärjestelmään kuuluvan valtion rahoituslaitoksia edustavat kansalliset ryhmittymät tekivät 31.10.1980 Package Dealiksi nimetyn sopimuksen, joka koskee paikallisen valuutan määräisinä liikkeelle laskettujen euroshekkien välityspalkkioiden, arvopäivien määrittämisen sekä keskitetyn perinnän yhdenmukaistamista ja toiminnan laajentamista pankkijärjestelmän ulkopuolelle.

Tässä euroshekkisopimuksiin sisältyvässä sopimuksessa, jonka voimassaoloajaksi sovittiin viisi vuotta 1.5.1981 lukien, vahvistettiin sisällöllisesti seuraavat periaatteet:

— pankkijärjestelmän ulkopuolisten toimijoiden (pienet ja suuret kauppaliikkeet, muut palvelualan yritykset, hotellit ja ravintolat) tulee virallisesti voida hyväksyä yhdenmukaiset euroshekit ja niille tulee antaa tietoja vakuusehdoista;

— yhdenmukaisten euroshekkien tulee olla vaihdettavissa vieraan valtion valuutaksi tässä valtiossa;

— jokaisesta yhdenmukaisesta euroshekistä, joka vaihdetaan ulkomailla paikalliseksi valuutaksi, peritään välityspalkkiona 1,25 % shekin määrästä, ilman alarajaa. Tätä välityspalkkiota ei enää peritä kassalla lunastamisen yhteydessä eikä kauppiaan hyväksyessä shekin maksuvälineeksi, vaan se peritään korvauskeskuksen lunastaessa shekin.

3 Helsingissä 19.—20.5.1983 pidetyssä Assemblée Eurochequen kokouksessa sovittiin ranskalaisten pankki- ja rahoituslaitosten sekä Assemblée Eurochequen välillä, että "ranskalaiset kauppiaat hyväksyvät ulkomaisten rahoituslaitosten liikkeelle laskemat euroshekit" (jäljempänä Helsingin sopimus). Tämän sopimuksen määräysten mukaan ranskalaiset pankki- ja rahoituslaitokset sopivat Kansainvälisen Euroshekkiyhteisön kanssa siitä, että ne kauppiaat, jotka olivat Carte bleue -ryhmittymän

ja/tai Eurocard France SA:n jäseniä, hyväksyivät 1.12.1983 lukien ulkomaiset, Ranskan frangeina liikkeelle lasketut euroshekit tavaroiden ja palveluiden maksamiseen samoin ehdoin kuin edellä mainittujen järjestöjen jäsenet. Tämän johdosta sekä Carte bleue -ryhmittymä että Crédit Agricole ja Crédit Mutuel ryhtyivät seuraaviin toimenpiteisiin: "Euroshekillä maksettaessa Carte bleue -ryhmittymän ja Eurocardin jäsenet perivät jäsenkauppiailtaan välityspalkkion, joka ei voi ylittää Carte bleuella ja Eurocardilla maksettaessa perittävää välityspalkkiota."

4 ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 10 päivänä joulukuuta 1984 tekemässään päätöksessä 85/77/ETY (IV/30.717 — yhdenmukaiset euroshekit, EYVL 1985, L 35, s. 43) komissio katsoi, ettei ETY-sopimuksen 85 artiklan 1 kappaleen säännöksiä sovelleta Package Deal -sopimukseen 7.7.1982—30.4.1986.

5 Eurocheque International pyysi 5.5.1986 komissiota uudistamaan edellä mainitun Package Deal -sopimusta koskevan vapauttamispäätöksen.

6 Eurocheque International ilmoitti 16.12.1987 komissiolle uudesta Package Deal -sopimuksesta, joka oli solmittu 5.6.1987 toistaiseksi ja jonka oli määrä tulla voimaan 1.1.1988.

7 Komissio lähetti 31.7.1990 Eurocheque Internationalille tiedoksi valitukset, jotka koskivat sekä uutta Package Deal -sopimusta että Helsingin sopimusta. Samaan aikaan se lähetti pankkikorttiryhmä CB:lle (jäljempänä CB-ryhmä) tiedon Helsingin sopimusta koskevista valituksista.

8 CB-ryhmä tiedotti 22.5.1991 komissiolle Assemblée Eurochequen päätöksestä lopettaa Helsingin sopimuksen soveltaminen, ottaen huomioon komission esille tuoma vastustus.

9 Eurocheque International tiedotti 5.7.1991 komissiolle, että se oli päättänyt lakata soveltamasta Helsingin sopimusta.

10 Komissio teki 25 päivänä maaliskuuta 1992 ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamista koskevan päätöksen 92/212/ETY (IV/30.717-A - Euroshekki: Helsingin sopimus, EYVL L 95, s. 50). CB-ryhmä ja Eurocheque International (josta oli tullut Europay International) ovat molemmat omasta puolestaan nostaneet 25.5.1992 tätä päätöstä koskevan kanteen. 23.2.1994 antamallaan tuomiolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kumonnut komission päätöksen 1 ja 3 artiklan siltä osin, kun ne koskivat Eurocheque Internationalia, ja asettanut CB-ryhmälle 2 miljoonan ecun suuruisen uhkasakon (CB ja Europay v. komissio, T-39/92 ja T-40/92, Kok., s. II-49).

11 Komission edellä mainitussa, 12.9.1992 päivätyssä tietojensaantipyynnössä, jossa otsikon alla mainittiin "Asiat n:o IV/30.717-A-Euroshekki: Helsingin sopimus ja n:o IV/30.717-B-Euroshekki: Package Deal -sopimus", muistutettiin, että Helsingin sopimus, joka oli ollut komission 25.3.1992 tekemän uhkasakolla tehostetun kieltopäätöksen kohteena, perustui periaatteessa kolmen eri ulkomaisen, Ranskassa liikkeelle lasketun euroshekkityypin, nimittäin ranskalaisten pankkien kassoilta käteismaksua vastaan liikkeelle laskettujen euroshekkien, ranskalaisten CB-ryhmään kuuluvien kauppiaiden kautta liikkeelle laskettujen euroshekkien ja Ranskassa CB-ryhmään kuulumattomien kauppiaiden kautta liikkeelle laskettujen tai yksityisille palautuneiden ulkomaisten euroshekkien erottelulle, kun taas Package Deal -sopimus, joka oli tehty vuonna 1980 ja johon sovellettiin komission 10.12.1984 tekemää vapauttamispäätöstä, ei perustunut miltään osin tämänkaltaiselle erilaiselle kohtelulle. Komissio totesi, että ranskalaisten pankkien lopetettua

Helsingin sopimuksen soveltamisen 1991 edellä mainittu epäoikeudenmukainen euroshekkien kolmijako, jota Package Deal -sopimus ei edellyttänyt, hävisi, ja päätteli, että siitä lähtien kaikkiin Ranskassa liikkeelle laskettuihin ulkomaisiin euroshekkeihin tuli soveltaa yksinomaisesti Package Deal -sopimuksessa omaksuttua järjestelmää silloinkin, kun kyseiset euroshekit oli asetettu suurimman korvattavan määrän alittavalle summalle, jonka jälkeen niitä ei enää käsitelty euroshekkijärjestelmässä, vaan yhteneväisesti alkuperältään ulkomaisten tilisiirtojen kanssa. Ulkomaalaisen, saksalaisen pankin asettaman euroshekin ranskalainen edunsaaja hämmästyi huomatessaan, että Société Générale veloitti häneltä 92,50 Ranskan frangin (FRF) suuruisen välityspalkkion, vaikka tällaista veloitusta ei olisi Package Deal -sopimuksen mukaan pitänyt tapahtua. Ilmaistuaan toivomuksensa saada selitys Société Généralelta komissio täsmensi, että tietojensaantipyynnön "tavoitteena oli komission valittajalta saamien tietojen täydentäminen, jotta sen olisi mahdollista arvioida kyseessä olevien yritysten välisten järjestelyjen tai menettelytapojen yhteensopivuutta EY:n kilpailusäännösten kanssa täysin tietoisena tosiasioista ja niiden todellisista yhteyksistä taloudelliseen toimintaan". Pyydetyt tiedot olivat eriteltyinä selvityspyyntöön liitetyssä kyselylomakkeessa.

12 Vastauksessaan 12.10.1992 Société Générale totesi, ettei sen ollut mahdollista arvioida sille kuuluvaa yhteistyövelvollisuutta esitettyjen perusteiden valossa. Koska tiedustelu oli esitetty tarkoituksena saada lisätietoja niistä olosuhteista, joissa Société Générale oli laskuttanut 92,50 FRF:n suuruisen välityspalkkion asiakkaalta, jolla oli yksityistili ja joka oli esittänyt Société Généralen lunastettavaksi 4 710 FRF:n suuruisen, saksalaisen pankin asettaman euroshekin, Société Générale arvioi, että "on vaikea nähdä tutkimuksen oikeudellista perustetta varsinkin, kun sillä ei näytä olevan mitään yhteyttä niihin kahteen tapaukseen, joihin pyynnössä viitattiin". Kantaja painotti yhtäältä sitä, että tapauksessa oli kyseessä shekki, joka oli laskettu liikkeelle yksityishenkilön hyväksi, kun taas Helsingin sopimusta sovellettiin ranskalaisten kauppiaiden hyväksymiin, ulkomaisista rahoituslaitoksista liikkeelle laskettuihin euroshekkeihin. Toisaalta se huomautti, että Package Deal -sopimusta sovellettiin yksinomaan pankki- ja kaupallisella sektorilla käytettyihin euroshekkeihin. Tästä Société Générale päätteli, että kysymysten sisältö antoi todellisuudessa aiheen olettaa niiden tosiasiallisena päämääränä olleen komission puolustuksen ulottamisen riita-asiaan, joka oli jo vireillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, CB-ryhmän ja Eurocheque Internationalin komission 25.3.1992 antaman päätöksen johdosta nostaman kanteen vuoksi.

13 Komissio painotti 23.10.1992 päivätyssä kirjeessään, että sen Eurocheque Internationalin esittämän, Package Deal -sopimuksen säännösten soveltamista koskevan vapauttamispäätöksen uudistamispyynnön johdosta 19.7.1990 alulle paneman menettelyn yhteydessä oli aiheellista, että Société Générale vastasi sille esitettyihin kysymyksiin, jotta komission olisi mahdollista muodostaa selkeä kuva tilanteesta sellaisena, kuin se oli sen jälkeen, kun Helsingin sopimuksen soveltamisesta oli luovuttu; Helsingin sopimuksen soveltamisesta luopumisenhan piti lopettaa se euroshekkien kolmijako, johon Société Générale jatkuvasti viittasi. Tämän johdosta komissio pyysi Société Généralea vastaamaan sille osoitettuihin kysymyksiin kolmen viikon kuluessa kirjeen vastaanottamisesta.

14 Société Générale ilmoitti 16.10.1992 komissiolle, että komission tutkimukset pohjautuivat sekä Package Deal- että Helsingin sopimuksen väärälle tulkinnalle, jota koskeva riita-asia oli vireillä CB:n ja Europay Internationalin vireillepanemana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja jonka päättymistä oli Société Généralen mukaan syytä odottaa. Kanteessa komissiota vastaan esitettyjen tosiasioiden osalta Société Générale muistutti, että se peri kaikista ei-kauppiaiden liikkeelle laskemista euroshekeistä saman välityspalkkion kuin ulkomaisista euroshekeistä ja ettei se näiden toimenpiteiden yhteydessä perinyt Package Deal -sopimuksen mukaista pankkien välistä välityspalkkiota; sen sijaan yksityishenkilöille luovutetut euroshekit perittiin suoralla siirrolla Société Généralen ulkomaisille kirjeenvaihtajille eikä euroshekkejä koskevan käsittely- ja korvausjärjestelmän mukaisesti.

15 Komissio arvioi 1.12.1992 päivätyssä vastauksessaan, ettei ollut Société Généralen asia esittää mielipiteitä siitä, oliko syytä odottaa päätöstä yhteisöjen tuomioistuimen eteen saatetussa riita-asiassa ennen kuin Package Deal -sopimusta koskevaa oikeudenkäyntiä jatkettiin. Komission mukaan Société Généralen antamia epämääräisiä ja hyvin niukkoja tiedonantoja ei voitu pitää sellaisina vastauksina, joita sillä oli oikeus odottaa 12.9.1992 tekemänsä pyynnön nojalla; se täsmensi vielä, että tämä pyyntö muodosti viimeisen kantajalle osoitetun muistutuksen.

16 Komissio teki 1 päivänä huhtikuuta 1993 lopullisen päätöksen C (93) 746, jossa määrättiin seuraavaa:

"1 artikla

Société Généralen tulee kahden viikon kuluessa tämän päätöksen tiedoksisaannista antaa tämän päätöksen liitteessä täsmennetyt tiedot.

2 artikla

Sen varalta, että Société Générale jättäisi toimittamatta pyydetyt tiedot siten kuin edellä artiklassa 1 on määrätty, on sille asetettu uhkasakko, jonka määrä on 1 000 ecua kultakin viivästyneeltä päivältä, laskettuna kahden viikon kuluttua tämän päätöksen tiedoksisaannista."

17 Saatuaan päätöksestä tiedon Société Générale, ottaen huomioon sille mahdollisesti tuomittavan uhkasakon, vastasi kyselyyn 19.4.1993 päivätyllä kirjeellä. Se pitäytyi kuitenkin kannassaan, jonka mukaan sillä ei ollut velvollisuutta vastata tiedusteluun, sillä esitetyt kysymykset olivat kohtuuttoman laaja-alaisia jopa siinä määrin, että ne olivat aivan suhteettomia verrattuna komissiossa vireillä olevaan valitukseen, koska osa esitetyistä kysymyksistä koski Société Généralen tapaa soveltaa Helsingin sopimusta ennen kuin siitä luovuttiin vuonna 1991 ja yleiset menettelytapaa, erityisesti todistustaakkaa, koskevat säännökset kielsivät komissiota pakottamasta yritystä ilmaisemaan rikkomuksen, vaikka ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuin vahvistaisi, vastoin kaikkea todennäköisyyttä, 25.3.1992 tehdyn päätöksen.

Oikeudenkäynti ja päätelmät

18 Näissä olosuhteissa kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 1.6.1993 jättämällään hakemuksella nostanut nyt kyseessä olevan kanteen.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asianosaisia kuultuaan määrännyt 6.10.1994 tekemällään päätöksellä asian käsiteltäväksi neljännessä jaostossa, joka koostuu kolmesta tuomarista.

20 Esittelevän tuomarin esityksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) on päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Tuomioistuin on kuitenkin esittänyt kantajalle kysymyksen, johon tämä on vastannut 19.10.1994 päivätyllä kirjeellä. Asianosaisia on kuultu niiden vaatimusten ja tuomioistuimen niille 9.10.1994 pidetyssä istunnossa esittämien kysymysten johdosta.

21 Kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

1) hyväksymään Société Généralen esittämän kumoamista koskevan vaatimuksen ja toteamaan sen perustelluksi

ja tämän johdosta

2) kumoamaan komission 1.4.1993 tekemän päätöksen;

3) toteamaan, että tästä johtuen Société Générale 19.4.1993 päivätty vastauskirje jätetään oikeudenkäynnin ulkopuolelle, kuten myös kaikki komission esittämät pyynnöt (12.9.1992, 23.10.1992 ja 1.12.1992 päivätyt kirjeet);

4) hyväksymään Société Générale sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen ja toteamaan sen perustelluksi;

5) velvoittamaan komission korvaamaan Société Générale aiheuttamansa henkisen ja aineellisen vahingon 1:llä Ranskan frangilla;

6) velvoittamaan komission korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

22 Vastaaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

1) hylkäämään Société Générale komission 1.4.1993 tekemää päätöstä koskevan kumoamiskanteen;

2) hylkäämään kantajan komissiota vastaan esittämän 1 Ranskan frangin suuruisen vahingonkorvausvaatimuksen;

3) velvoittamaan Société Générale korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

1.4.1993 annetun päätöksen kumoamisen perusteeksi esitetyt päätelmät

23 Kumoamisvaatimuksensa tueksi kantaja vetoaa sisällöllisesti kolmeen oikeusperusteeseen. Ensimmäinen perustuu asetuksen N:o 17 11 artiklan loukkaamiseen,

toinen ETY:n (nyk. EY:n perustamissopimus, jäljempänä sopimus) perustamissopimuksen 190 artiklassa säädetyn perusteluvelvollisuuden loukkaamiseen ja kolmas puolustautumisoikeuden loukkaamiseen.

Asetuksen n:o 17 11 artiklan rikkomista koskevat perusteet

Tiivistelmä asianosaisten esittämistä perusteluista

24 Kantaja väittää komission loukanneen asetuksen N:o 17 11 artiklaa laiminlyömällä esittää selkeästi ja täsmällisesti tiedonsaantipyyntönsä oikeudelliset perusteet ja päämäärän ja jättämällä esiintuomatta sen yhteyden, joka esitettyjen kysymysten ja väitetyn rikkomuksen välillä oli.

25 Tiedustelun oikeudellisista perusteista kantaja esittää, että komissio, mainittuaan viittauskappaleessaan perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan, rajoittuu valituksenalaisen päätöksen perusteluissa tarkastelemaan kysymystä Société Généralen toiminnan soveltuvuudesta "yhteisön kilpailusäännöksiin", täsmentämättä kuitenkaan, onko kyseessä 85 ja/tai 86 artikla.

26 Edelleen kantaja väittää, ettei komissio ole ilmaissut selkeästi, oliko tietojensaantipyynnön tavoitteena tutkia Société Généralen mahdollista syyllistymistä joihinkin rikkomuksiin, selvittää komissiolle "tämänhetkistä tilannetta", jotta se olisi voinut arvioida Package Deal -sopimuksen lainmukaisuutta sellaisen menettelyn yhteydessä, jonka osapuolina olivat toiset oikeushenkilöt kuin Société Générale, vai palata Helsingin sopimusta koskevaan asiaan.

27 Tässä suhteessa kantaja väittää, että, ottaen huomioon komission 12.9.1992 päivätyn kirjeen, on ollut pääteltävissä, että sille esitettiin, sen oman asiakkaan kanteen takia, kysymyksiä sen itsensä mahdollisesti tekemästä rikkomuksesta. Kantaja vakuuttaa, ettei voinut ymmärtää missä suhteessa komission käsitys yritysten tai yritysten yhteenliittymien tekemästä sopimusrikkomuksesta voisi muodostaa perustamissopimuksen kilpailusäännösten rikkomisen.

28 Tässä kirjeessä tehdyn viittauksen "Asioihin n:o IV/30.717-A-Euroshekki: Helsingin sopimus ja n:o IV/30.717-B-Euroshekki: Package Deal -sopimus" johdosta olisi ollut aihetta uskoa, että tietojensaantipyyntö koski vanhoja oikeudenkäyntejä, joiden osapuolina olivat CB-ryhmä ja Europay International, ulkopuoliset oikeushenkilöt, eikä Société Générale.

29 Komission toinen kirje, joka on osoitettu Société Généralelle 22.10.1992 sen 12.10.1992 antaman vastauksen johdosta, olisi varmasti täsmentänyt tiedonsaantipyynnön tarkoitusta korostamalla, että se liittyi "komission 19.7.1990 Eurochequen pyynnöstä alulle panemaan Package Deal -sopimuksen vapauttamispäätöksen uudistamispyyntöä koskevaan menettelyyn...", sen sijaan, että siinä viitattiin yhtäältä asiaa "IV/30.717-A-Euroshekki: Helsingin sopimus" koskevaan oikeudenkäyntiin, vaikka se oli päättynyt komission antamalla lopullisella päätöksellä, ja toisaalta Société Généralen syyksi luettavaan rikkomukseen mainitsemalla sitä vastaan nostettu kanne. Itse päätöskään ei olisi ollut, sen luonne huomioon ottaen, omiaan selventämään tilannetta tässä suhteessa.

30 Edelleen kantaja syyttää komissiota siitä, ettei se ole osoittanut yhteyttä esitettyjen kysymysten ja oletetun rikkomuksen välillä. Tässä suhteessa ne tosiasiat, jotka komissio tuo esiin sellaisina kuin ne olivat jo käsitellyssä kanteessa, nimittäin välityspalkkon periminen yksityishenkilön Société Généralelle luovuttamasta ulkomaisesta euroshekistä, eivät ole missään yhteydessä Helsingin sopimukseen, joka, kuten sen otsakkeestakin jo ilmenee, koskee vain Ranskassa olevien kauppiaiden hyväksymiä, ulkomaisista rahoituslaitoksista peräisin olevia euroshekkejä.

31 Samoin kantaja väittää, että Package Deal -sopimusta koskevat kysymykset eivät mitenkään liity sen syyksi luettuun menettelyyn eivätkä tiedustelun lopullisuuteen, koska sen mukaan Package Deal -sopimus koskee yksinomaisesti pankkisektorilla ja tietyin ehdoin kaupallisella sektorilla käytettäviä euroshekkejä. Niinpä Package Deal -sopimusta koskevasta 10.12.1984 tehdystä vapauttamispäätöksestä johtuu selkeästi se, että euroshekkien käytön laajentaminen kokeellisesti pankkisektorin ulkopuolelle koski vain kauppiaita eikä yksityishenkilöitä.

32 Tästä kantaja päättelee, että koska tietojensaantipyyntö oli kaksiselitteinen ja epämääräinen, sillä oli ollut oikeus olla vastaamatta pyyntöön; näin ollen valituksenalainen päätös tuli kumota.

33 Komissio esittää, että Société Générale osoitettu, 12.9.1992 päivätty tietojensaantipyyntö on asetuksen N:o 17 11 artiklan 3 kohdassa edellytetyn mukainen, sellaisena kuin sitä on tulkittu yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

34 Komissio arvioi ensinnäkin, että se on tuonut selkeästi esille pyynnön oikeudelliset perusteet täsmentämällä, että mainittu kirje oli asetuksen N:o 17 11 artiklan perusteella esitetty virallinen tietojensaantipyyntö ja että se aikoi arvioida kyseessä olevien sopimusten tai menettelyjen yhteensopivuutta ETY:n kilpailusäännösten kanssa.

35 Toisekseen komissio arvioi, että tekemällä viittauksen Helsingin sopimusta koskevaan päätökseen ja Package Deal -sopimukseen komission mukaan sisältyvään periaatteeseen euroshekin edunsaajalle kuuluvasta kokonaisperintäoikeudesta, sen 12.9.1992 päivätystä kirjeestä on selkeästi käynyt ilmi, että tietojensaantipyynnön tarkoituksena oli tutkia sille saapuneen, ulkomaisen euroshekin edunsaajan, jolta Société Générale oli veloittanut välityspalkkion, tekemän valituksen johdosta, oliko olemassa sopimus, jonka mukaan asiakkaiden tuli maksaa välityspalkkio ulkomaisista euroshekeistä niitä rahaksi muutettaessa.

36 Lopuksi komissio huomauttaa, että tietojensaantipyynnön oikeudellinen peruste ja tavoite johtuivat selkeästi valituksenalaisen päätöksen 1—5 ja 7—12 kohdasta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

37 Ensinnäkin on syytä palauttaa mieliin, että komissiolla on valta asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdan nojalla pyytää yrityksiltä kaikkia sellaisia tietoja, jotka se katsoo tarpeellisiksi perustamissopimuksen 89 artiklassa sekä 87 artiklan soveltamisesta annetuissa säännöksissä sille asetettujen tehtävien suorittamiseksi.

38 On myöskin syytä palauttaa mieliin, että asetuksen N:o 17 11 artiklassa säädetään komission tietojensaantivallan käyttämiselle kaksivaiheinen menettely, joista järjestyksessä toista, joka sisältää komission tekemän päätöksen, joka "yksilöi pyydetyt tiedot", voidaan käyttää ainoastaan, mikäli tietojensaantipyyntö ensivaiheessaan ei ole johtanut toivottuun lopputulokseen (asia 136/79, National Panasonic v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 26.6.1980, Kok. s. 2033, 10 kohta).

39 Samoin 11 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että komission on tietojensaantipyynnössään mainittava "sen oikeudellinen peruste ja tarkoitus".

40 Kuten siinä 11 artiklaan verrattavissa olevassa asiassa, jossa tuomioistuin on 21.9.1989 antanut tuomion komissiolle asetuksen N:o 17 14 artiklassa uskotuista tutkintavaltuuksista (asiat 46/87 ja 227/88, Hoechst v. komissio, Kok. s. 2859, 29 kohta), komissiolla on velvollisuus ilmoittaa tietojensaantipyyntönsä oikeudelliset

perusteet ja tavoite, jotta yritykset, joilta tietoja pyydetään, tietävät tietojen pyynnön olevan laillisen ja tietävät, että niillä on velvollisuus toimia yhteistyössä, mutta myös oikeus puolustautua. Tästä seuraa, että komissio voi vaatia vain sellaisten otaksuttujen rikkomusten todentamiseksi tarpeellisten tietojen ilmoittamista, jotka oikeuttavat tutkimusmenettelyyn ja jotka on tuotu esille itse tietojensaantipyynnössä (asia T-39/90, SEP v. komissio, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 12.9.1991, Kok. s. II-1497, 25 kohta).

41 Sen tähden on syytä tarkistaa, onko komissio, käyttäessään kantajaa kohtaan oikeuttaan tietojen saamiseen, toiminut tehtäviään täyttäessään asetuksen N:o 17 säätämissä puitteissa ja onko asetuksen N:o 17 artiklan 11 mukaista kaksivaiheista menettelytapaa noudatettu.

42 Ensinnäkin on muistettava, että komissio kirjeessään 12.9.1992, ilmoitettuaan pitävänsä epäoikeudenmukaisena erottelua, jota ulkomaisen Ranskassa liikkeellelasketun euroshekin käsittelyyn sovellettiin aina sen mukaan, lunastettiinko se pankissa vai lunastiko sen kauppias tai yksityishenkilö, ja joka vaikutti edunsaajan lukuun perittävään välityspalkkioon, painotti, että ranskalaisten pankkien päätös Helsingin sopimuksen soveltamatta jättämisestä vuonna 1991 aiheutti sen, että kaikkiin ulkomaisiin, Ranskassa liikkeelle laskettuihin euroshekkeihin sovellettiin tämän jälkeen yksinomaan Package Deal -sopimusta. Kun sitten eräs Ranskan kansalainen oli valittanut komissiolle siitä, että Société Générale oli veloittanut häneltä välityspalkkion, jota Package Deal -sopimuksessa ei edellytetty perittäväksi saksalaisesta pankista peräisin olevasta euroshekistä silloin kun se lunastettiin maksettavaksi, komissio pyysi kantajalta tässä suhteessa selitystä "täydentääkseen niitä tietoja, jotka se oli saanut valittajalta, voidakseen arvioida kyseisten sopimusten tai menettelytapojen yhteensopivuutta ETY:n kilpailusäännösten kanssa täysin tietoisena tosiasioista ja niiden todellisista yhteyksistä taloudelliseen toimintaan".

43 Tämän jälkeen on myöskin muistettava, että kantajan kieltäydyttyä antamasta tietojensaantipyynnössä tarkoitettuja tietoja komissio täsmensi 23.10.1992 päivätyssä kirjeessään, että sen pyyntö liittyi "komission 19.7.1990 aloittamaan, Eurocheque Internationalin esittämään Package Deal -sopimuksen uudistamista koskevaan pyyntöön" ja että pyydettyjen vastausten avulla oli tarkoitus muodostaa "selkeä kuva tämänhetkisestä tilanteesta Helsingin sopimuksesta luopumisen jälkeen, jonka piti lopettaa se euroshekkien jakaminen kolmeen ryhmään, johon jatkuvasti viittaatte".

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tällä täsmennyksellä komissio, muuttamatta 12.9.1992 esittämäänsä alkuperäistä pyyntöä, on poistanut epäselvyyden, joka olisi voinut syntyä tietojensaantipyynnön kohteena olevalle sen johdosta, että 31.10.1981 solmittu Package Deal -sopimus sekä 19. ja 20.5.1983 solmittu Helsingin sopimus olivat lakanneet olemasta voimassa kysymyksen esittämishetkellä.

45 Luettaessa alkuperäistä, 12.9.1992 päivättyä kirjettä sekä 23.10.1992 päivättyä kirjettä yhdessä, näyttää siltä, että komissio on hallinnollisen ilmoitusmenettelyn ja uutta Package Deal -sopimusta koskevan vapauttamispyynnön osalta, siinä vireille pannun valituksen ratkaisemiseksi, yrittänyt selvittää sen tosiasiallisen ja oikeudellisen tilanteen, joka koskee ulkomaisesta pankista peräisin olevaa euroshekkiä lunastettaessa perittävää palvelupalkkiota silloin, kun yksityishenkilö esittää sen kantajan lunastettavaksi.

46 Samoin 1.4.1993 annetussa valituksenalaisessa päätöksessä, joka tehtiin sen johdosta, että Société Générale oli kieltäytynyt toimittamasta pyydettyjä tietoja, komissio on korostanut tietojensaantipyynnön lopullisuutta lainaten edellä mainittujen kirjeiden sanamuotoja kirjaimellisesti ja mainiten, että se aikoo täydentää tietojansa niistä ehdoista, joita Société Générale soveltaa ulkomaisiin euroshekkeihin

voidakseen arvioida, ovatko valittajan kyseenalaistama käyttäytyminen ja ne ehdot, joita Société Générale soveltaa ulkomaisia euroshekkejä lunastaessaann yhteisön kilpailusäännösten mukaisia vaiko eivät.

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän johdosta, että kun komissio käsitteli uutta, 5.6.1987 tehtyä ja 16.12.1987 tiedoksi annettua Package Deal -sopimusta koskevaa vapautuspyyntöä, sillä oli oikeus pyytää kantajaa toimittamaan sille tietoja menettelystä, jota viimeksi mainittu sovelsi ulkomaisesta pankista peräisin olevia euroshekkejä lunastettaessa edunsaajalta perittävään palvelupalkkioon, olivatpa nämä sitten yksityishenkilöitä, kauppiaita tai tällaisia shekkejä liikkeelle laskeneita pankkeja.

48 Niinpä on varmaa, että sekä 12.9. että 23.10.1992 päivätyissä kirjeissään komissio on asettanut selkeästi Package Deal -sopimuksen huomioon ottaen kyseenalaiseksi erisuuruisen, edunsaajan laadun mukaan määräytyvän palvelupalkkion perimisen laillisuuden silloin, kun ulkomaista euroshekkiä lunastetaan.

49 On myöskin varmaa, että Eurocheque Internationalille 31.7.1990 osoitetussa väitetiedoksiannossa, johon kantaja kanteensa kohdassa 10 vetoaa, komissio on antanut ymmärtää, että uuden Package Deal -sopimuksen vapauttamisen edellytyksenä olisi, että euroshekin edunsaajalle maksetaan shekin koko määrä sitä lunastettaessa.

50 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että komissio saattoi asetuksen N:o 17 11 artiklaa rikkomatta määrittää tutkimustensa laajuuden voidakseen tuoda pyydettyjen tietojen avulla tarvittaessa esille sen tosiasiallisen ja

oikeudellisen tilanteen, joka koski ulkomaista euroshekkiä lunastettaessa perittävää palvelumaksua, sille luonteenomaisten kehityspiirteiden valossa Helsingin sopimuksen soveltamisen aikana ja sen kumoamisen jälkeen.

51 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että niin Package Deal -sopimukseen, joka on tehty 31.10.1981 ja purettu 10.12.1984, kuin Helsingin sopimukseenkin, joka on tehty 19. ja 20.5.1983 ja puettu 1991, tehtyjä viittauksia voidaan pitää yksinkertaisesti sen historiallisen yhteyden mieleen palauttamisena, johon uusi Package Deal -sopimus liittyy, eivätkä ne tarkoittaneet sitä, että tietojensaantipyynnön ydin olisi ollut Helsingin sopimus.

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo myös, että kantajalla ei ollut perustetta luulla hyötyvänsä, kuten se 12.10.1992 antamassaan vastauksessa on tehnyt, siitä, että Package Deal -sopimusta ei ollut sovellettu sellaisiin yksityishenkilöihin, jotka eivät olleet euroshekkien liikkeelle laskijoita, mutta jotka lunastivat ulkomaisia euroshekkejä välttääkseen velvollisuuden vastata 12.9.1992 esitettyyn tietojensaantipyyntöön, jonka seikan painoarvon arviointi kuului komissiolle.

53 Edellä esitetystä kokonaisuudessaan ilmenee, että kantaja ei ole voinut erehtyä siihen kohdistetun tietojensaantipyynnön oikeudellisista perusteista ja tavoitteesta ja että komissio, toimiessaan uuden Package Deal -sopimuksen vapauttamispäätöksen tutkinnan puitteissa, ei ole ylittänyt asetuksen N:o 17 11 artiklassa sille annettua toimivaltaa pyytämällä kantajalta tietoja niistä tosiseikoista, jotka koskivat sen euroshekin lunastamisen yhteydessä perimää palvelupalkkiota yhtä hyvin edunsaajilta kuin ulkomaisesta pankista peräisin olevien euroshekkien liikkeellelaskijapankilta.

54 Edellisen johdosta väite asetuksen N:o 17 11 artiklan rikkomisesta on hylättävä.

Perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskeva väite

Tiivistelmä asianosaisten esittämistä perusteluista

55 Perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskeva väite jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen pohjautuu perustelujen riittämättömyydelle ja toinen perustelujen ristiriitaisuudelle.

56 Ensinnä kantaja tuo esiin, että tietojensaantipyyntö oli epämääräisesti muotoiltu komission sille osoittamissa eri kirjeissä. Nämä kirjeet, jotka tulisivat joko sisällöllisesti taikka koko laajuudessaan kuulumaan päätöksen perusteluihin, muodostaisivat oleellisen osan niistä ja leimaisivat näin itse päätöksen.

57 Toiseksi kantaja arvioi, että komission päätöksen 12 kohdassa esittämä väite siitä, että pyydetyt tiedot olivat sille tarpeellisia, jotta se olisi voinut arvioida, ovatko Société Généralen ulkomaisten euroshekkien lunastamisen yhteydessä soveltamat ehdot yhteensopivia yhteisön kilpailuoikeudellisten säännösten kanssa vaiko eivät, on ristiriidassa itse päätöksen kanssa, sillä siinä todetaan, viitaten 25.3.1992 tehtyyn päätökseen, että ne ehdot, joita ranskalaiset pankit soveltavat kyseisiin euroshekkeihin, ovat laittomia.

58 Kantaja näkee toisen ristiriitaisuuden siinä, että komissio mainitsee tutkineensa Package Deal -sopimusta koskevaa menettelyä tarkistaakseen tämän sopimuksen yhdenmukaisuuden 85 artiklan 1 kohdan kanssa; samaan aikaan se valituksenalaisessa päätöksessä väittää, että Ranskassa liikkeellelaskettuihin euroshekkeihin tulisi soveltaa ainoastaan Package Deal -sopimusta.

59 Ensinnäkin komissio korostaa — palautettuaan mieleen asian aikaisemmat vaiheet — että päätöksen perustelut ovat täydelliset, koska kyseisen oikeudenkäynnin taustalla olevat asiat ja Société Généralea vastaan esitetyn valituksen erityispiirteet ilmaisevat suhtautumisen ulkomaisten euroshekkien lunastamisen yhteydessä perittäviin välityspalkkioihin ja muistuttavat velvollisuudesta arvioida ulkomaisiin euroshekkeihin sovellettavien ehtojen yhteensopivuutta yhteisön kilpailusäännösten kanssa.

60 Sitten komissio arvioi, että on tuskin ristiriitaista yhtäältä väittää etteivät ranskalaisten pankkien toukokuuhun 1991 asti soveltamat ehdot olisi olleet laittomia, varsinkin kun komissio on todennut näin olevan 25.3.1992 tehdyssä päätöksessä, ja toisaalta pohtia, mitä ehtoja Helsingin sopimuksen toukokuussa 1991 tapahtuneen muodollisen hylkäämisen jälkeen on sovellettu.

61 Samoin komissio korostaa, ettei ole ristiriitaista yhtäältä väittää, että euroshekkien kohteluun tulisi soveltaa ainoastaan Package Deal -sopimuksessa omaksuttua järjestelmää ja toisaalta antaa tiedoksi tätä koskeva valitus. Itse asiassa Eurocheque Internationalia vastaan tehty valitus koski uutta Package Deal -sopimusta, josta komissiolle oli annettu tieto 1987, kun taas sen viittauksen, joka oli tehty valituksenalaisen päätöksen 4 kohdassa, kohteena oli Package Deal -sopimus, josta on komissiolle annettu tieto 1980 ja joka on ollut 10.12.1984 annetun vapauttamispäätöksen kohteena.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

62 On muistettava, että samoin kuin yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa National Panasonic vastaan komissio antamassaan tuomiossa (25 kohta) todennut 14 artiklan 3 kohdan osalta, joka on tarkastelun kannalta vertailukelpoinen säännös, asetuksen N:o 17 11 artiklan 3 kohta itsessään määrittelee tietojensaantipyynnön edellytyksenä olevat oleelliset seikat edellyttäen, että siinä tulee ilmaista sen oikeudelliset perusteet ja tavoite sekä 15 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyt seuraamukset epätarkkojen tietojen antamisesta.

63 Tässä suhteessa komission ei tietojensaantipyynnössä oleteta välittävän kohteelle kaikkea sitä tietoa, joka sillä on oletetuista rikkomuksista eikä näiden rikkomusten tarkkaa oikeudellista luonnehdintaa, vaan sen tulee tuoda esille selkeästi ne olettamat, joita se aikoo tutkia (ks. edellä mainitussa asiassa Hoechst v. komissio annettu tuomio, 41 kohta).

64 Tässä tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissio on selvästi yksilöinyt tietojensaantipyynnön oikeudellisen perusteen ja tavoitteen, mainitessaan päätöksessään, että pyydettyjen tietojen tarkoituksena oli sen seikan selvittäminen, missä määrin ranskalaisen pankin ulkomaisiin euroshekkeihin soveltamat ehdot olivat yhteisön kilpailusäännösten vastaisia ja että tietojensaantipyyntö liittyy uutta, 5.6.1987 tehtyä ja 16.12.1987 tiedoksiannettua Package Deal -sopimusta koskevaan vapauttamispyyntöön. Päätös sisältää siis asetuksen N:o 17 11 artiklan 3 kohdan edellyttämät oleelliset ainesosat.

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että siinä määrin kuin Helsingin sopimukseen tehdyn viittauksen voidaan katsoa olevan yksinkertaisesti vain sen historiallisen yhteyden mieleenpalauttamista, johon uusi Package Deal -sopimus liittyy, ja kun sen tarkoituksena ei ole ollut pitää Helsingin sopimusta tietojensaantipyynnön kohteena, on oikein ja ristiriidatonta, että komissio on voinut valituksenalaisen päätöksen 4 kohdassa viitata komission 25.3.1992 tekemään, Helsingin sopimusta koskevaan uhkasakolla tehostettuun kieltopäätökseen, ennen kuin se on muistuttanut, että sen mielestä 1980 tehty ja 10.12.1984 purettu Package Deal -sopimus kieltää ulkomaisia euroshekkejä lunastettaessa edunsaajien laadun mukaan määräytyvän erilaisen kohtelun.

66 Samoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että siinä määrin kuin komissio on kirjeissään 12.9. ja 23.10.1992 sekä valituksenalaisessa päätöksessään asettanut kyseenalaiseksi euroshekkien erilaisen lunastuskohtelun oikeellisuuden 1980 tehdyn ja 1984 vapautetun Package Deal -sopimuksen kannalta katsoen, on

perusteltua ja ristiriidatonta, että se on voinut uutta Package Deal -sopimusta koskevaa vapauttamispyyntöä tutkiessaan ja Helsingin sopimuksen kumoamisen perusteella pyytää kantajaa toimittamaan sille tietoja tämän ulkomaisesta pankista peräisin oleviin euroshekkeihin soveltamasta käytännöstä siltä osin, kuin oli kysymys lunastuspalvelusta perittävästä palkkiosta yhtäältä edunsaajilta, olivatpa nämä yksityishenkilöitä tai kauppiaita, ja toisaalta tällaiset shekit liikkeelle laskeneilta pankeilta.

67 Edellisestä seuraa, että perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskevat väitteet ovat perusteettomia.

Puolustautumisoikeuksien rikkomista koskevat perusteet

Tiivistelmä asianosaisten esittämistä perusteluista

68 Ensinnä kantaja muistuttaa, että tutkimuksen oikeudellisten perusteiden ja tavoitteen selkeä, tarkka ja muuttumaton yksilöinti muodostaa puolustautumisoikeuksien perustan. Niinpä nyt kyseisessä tapauksessa kantajalla ei ole ollut mahdollisuutta käsittää yhteistyövelvollisuutensa laajuutta eikä esitettyjen kysymysten tärkeyttä.

69 Kantaja väittää sitten, että komissio on ylittänyt toimivaltansa rikkomalla perustamissopimuksen 189 artiklaa, asetuksen N:o 17 11 artiklaa ja menettelytapaa koskevia yleisiä periaatteita siltä osin, kuin se on kehottanut Société Généralea myöntämään sille tehtyjen kysymysten avulla, että se Helsingin sopimuksen perusteella kohteli eri tavoin, muka laittomasti, ulkomaisesta pankista peräisin olevien

euroshekkien edunsaajia. Niinpä komissio oli tehnyt Helsingin sopimusta koskevan päätöksen, jonka johdosta CB-ryhmä, johon Société Générale kuului, oli nostanut kanteen, joka oli käsiteltävänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa silloin, kun tietojensaantipyyntö esitettiin Société Généralelle.

70 Komissio arvioi, että kantajan on täytynyt tietojensaantipyynnöstä ymmärtää, että tutkiessaan uuden Package Deal -sopimuksen johdosta tehtyä ilmoitusta komissio oli vastaanottanut valituksen, joka koski Société Généralea, ja että Société Généralen erikoislaatuinen asia on yhdistetty Package Deal -sopimusta koskevaan yleiseen menettelyyn. Näin ollen kantajan oli ollut täysin mahdollista arvioida yhteistyövelvollisuuttaan saamiensa tietojen perusteella.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 Aluksi on muistettava, että edeltävän menettelyn aikana asetus N:o 17 takaa nimenomaisesti tutkinnan kohteena olevalle yritykselle vain eräitä tiettyjä seikkoja. Tietojen pyytämistä koskeva päätös voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun sitä edeltävä pyyntö on jäänyt tuloksettomaksi. Toisaalta päätös, jossa määritellään uhkasakon tai sakon lopullinen määrä siinä tapauksessa, että yritys ei toimita päätöksessä vaadittuja tietoja, voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun kyseiselle yritykselle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi (asia 374/89, Orkem v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 18.10.1989, Kok. s. 3283, 26 kohta).

72 Sitä vastoin asetus N:o 17 ei anna tutkinnan kohteena olevalle yritykselle minkäänlaista oikeutta laiminlyödä tietojen antamista sillä perusteella, että sen antamat tiedot saattavat osoittaa yrityksen syyllistyneen kilpailusäännösten rikkomiseen. Päinvastoin asetus asettaa yritykselle aktiivisen myötävaikutusvelvollisuuden, joka tarkoittaa sitä, että sen tulee saattaa komission tietoon kaikki tutkinnan kohteeseen liittyvät tiedot.

73 Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen, jota yhteisöjen tuomioistuin pitää eräänä yhteisön oikeusjärjestelmän perusperiaatteista, edellyttää kuitenkin, että eräitä näistä oikeuksista kunnioitetaan jo edeltävän menettelyn aikana. Itse asiassa, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainituissa asioissa Hoechst vastaan komissio, 15 kohta ja Orkem vastaan komissio, 33 kohta antamissaan tuomioissa, mikäli on totta, että puolustautumisoikeuksia tulee kunnioittaa sellaisten menettelyjen yhteydessä, jotka todennäköisesti johtavat seuraamusten määräämiseen, on tarpeen välttää sitä, ettei näitä oikeuksia peruuttamattomasti loukata edeltävien tutkimusten aikana siten, että sillä voisi olla määräävä vaikutus yritysten laittomia menettelytapoja määriteltäessä.

74 Vaikka komissiolla, jotta asetuksen N:o 17 11 artiklan 2 ja 5 kohdan tehokas vaikutus säilyy, on oikeus velvoittaa yritys antamaan kaikki tarpeelliset tiedot, vaikka ne paljastaisivat sen taikka jonkin toisen yrityksen kilpailua rajoittavan menettelyn olemassaolon, komissio ei kuitenkaan saa tietojensaantipyynnössä kiinnittää huomiota yritykselle annettuihin puolustautumisoikeuksiin ja asettaa sille velvollisuutta sellaisten tietojen toimittamiseen, joiden johdosta yritys joutuisi myöntämään rikkomuksen olemassaolon, sillä rikkomuksen toteennäyttäminen kuuluu yksin komissiolle (ks. edellä mainittu asia Orkem v. komissio, 34—35 kohta ja asia 27/88, Solvay v. komissio, tuomio 18.10.1989, Kok. s. 3355, Lyh. julk.).

75 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tässä tapauksessa, ettei kantajan puolustautumisoikeuksia ole loukattu. Itse asiassa, vaikka komission esittämiin kysymyksiin annetut vastaukset voivat edellyttää Société Généralen osalta Package Deal -sopimuksen tulkitsemista, kuten kantajan edustaja on suullisessa käsittelyssä korostanut, on kuitenkin selvää, että pyydetyt vastaukset ovat luonteeltaan puhtaasti tosiasioihin liittyviä eivätkä ne ole olleet omiaan pakottamaan kantajaa myöntämään kilpailusäännösten rikkomisen olemassaoloa.

76 Edellisen toteamuksen oikeellisuutta tukevat Société Généralen tietojensaantipyynnön liitteenä olleeseen kyselyyn antamat vastaukset, jotka sisältävät vain tosiasioita koskevia seikkoja eivätkä paljasta mitään seikkoja, joiden perusteella sen voitaisiin osoittaa syyllistyneen johonkin.

77 Helsingin sopimusta koskevien kysymysten yhteydessä on muistettava, että komission 25.3.1992 antamaa päätöstä, jossa Helsingin sopimuksen katsottiin rikkovan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ja jossa hylättiin vapauttamispyyntö 85 artiklan 3 kohdan nojalla, koskeva riita-asia on ollut tietojensaantipyynnön esittämishetkellä vireillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Tämä seikka sinänsä ei kuitenkaan estä komissiota hankkimasta tietoja Helsingin sopimuksesta vain sen takia, että pyydetyt tiedot olisivat omiaan antamaan komissiolle tietoja ulkomaisia euroshekkejä koskevan lunastuspalkkiotilanteen kehittymisestä Helsingin sopimuksen soveltamisen aikana ja sen jälkeen. Itse asiassa komissiolta ei voida evätä sille kuuluvia, seuraamuksen asettavan päätöksen jälkeisiä seikkoja koskevia tiedusteluvaltuuksia, vaikka nämä seikat olisivat yhteneväisiä tähän päätökseen sisällytettyjen kanssa.

78 Joka tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi tullut 25.3.1992 annettua päätöstä vastaan nostettuja kanteita T-39/92 ja T-40/92 käsitellessään välttää, tarpeen vaatiessa, käsittelemästä komission laittomasti hankkimia tietoja.

79 Edellisen johdosta puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva väite on hylättävä.

Vahingon korvaamista koskevat vaatimukset

Tiivistelmä asianosaisten esittämistä perusteluista

80 Kantaja esittää, että rikkomalla asetuksen N:o 17 11 artiklaa ja perustamissopimuksen 190 artiklaa sekä loukkaamalla kantajan puolustautumisoikeuksia komissio on selkeällä ja vakavalla tavalla jättänyt huomioon ottamatta ne rajoitukset, jotka sen toimivaltuuksien harjoittamiselle on asetettu ja tehnyt näin virheen, joka voi saattaa sen sopimussuhteen ulkopuoliseen vahingonkorvausvastuuseen.

81 Komissio kiistää loukanneensa sellaisia yhteisön periaatteita ja sääntöjä, jotka voivat aiheuttaa valituksenalaisen päätöksen kumoamisen ja näin ollen myös sen, että se olisi millään tavoin sopimussuhteen ulkopuolisessa korvausvastuussa. Se lisää, että vaikka päätös olisi kumottu, komissiolle syntyisi vastuu vain siinä tapauksessa, että se olisi rikkonut yksityishenkilöitä suojaavaa ylemmänasteista säännöstä taikka ilmeisesti ja vakavalla tavalla jättänyt huomioon ottamatta toimivaltansa rajoitukset (asia T-120/89, Stahlwerke Peine-Salzgitter v. komissio, tuomio 27.6.1991, Kok. s. II-279, 74 kohta).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

82 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että edellä lausutusta seuraa se, ettei valituksenalainen päätös ole lainvastainen. Näissä olosuhteissa komission syyksi ei voida lukea mitään yhteisön vastuun perustavaa virhettä ja näin ollen vahingon korvaamista koskevat vaatimukset tulee hylätä (asia C-63/89, Assurances du Crédit v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.4.1991, Kok. s. I-1799, 28 kohta).

83 Edellä esitetystä johtuu, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

84 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, on syytä velvoittaa se korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimuksen mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Lenaerts Schintgen García-Valdecasas

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä maaliskuuta 1995.

Kirjaaja

H. Jung

Neljännen jaoston puheenjohtaja

K. Lenaerts